

Učiteljstvo, ki se udeležijo zborovanja, je pouka prosto.

Polnoštevilne udeležbe pričakuje — odbor.

+ **Učiteljsko društvo za celjski okraj.** Tovariš Leopold Čulak, nadučitelj v Dobrni pri Celju, nam piše: »V štev. 14. 'Učit. Tovariša' z dne 2. t. m. se glasi v poročilu Učiteljskega društva za celjski okraj, da so se vse šole razen one na Dobrni odzvale sklepu društva, da plača vsak član po 5 K za rezervni sklad Zaveze. — Tajnik društva mi poroča v tej zadevi, da se je vsota šole Dobrna naknadno prejela in da se bo to naznanilo uredništvu našega lista, da se stvar preklicuje. — Z ozirom, da je naša šola v polni meri storila svojo dolžnost, da je razen tega že poprej darovala v ta namen 28 K, torej v celem 38 K, za prosim, da se zadeva v prihodnji številki našega lista v čast naše šole pojasni.« — Društveni predsednik nam piše: V izkazu, objavljenem v 14. štev. »Učiteljskega Tovariša«, niso pomotoma navedene sledeče šole: Teharje: Kramer, Fischer, Simonišek po 5 kron = 15 K; Store: Stante 5 K; St. Pavel še John, Sadnik, Supanek, Rožanc po 5 K = 20 K. — Upamo, da je s tem zadeva dovolj pojasnjena in krivica popravljena.

+ **Učiteljsko društvo za ptujski okraj** je zborovalo četrtič v tekočem letu 3. aprila v ptujski okoliški šoli ob povoljni udeležbi. Predsednik tovariš Gorup pozdravi predvsem nove člane, in sicer novega nadzornika Pavla Flereta s soprogo ter tovariša Klenovška z Brega in okrajnega pomožnega učitelja tov. Borština. Najvažnejša točka dnevnega reda je bilo predavanje tov. Rozbauda o njegovih spominih kot jugoslovanski legionar. Za svoje zanimivo predavanje je žele obilo pohvale. — Ker nimamo več opravka z Bundom v Gradcu, se je stavil predlog, naj stopi Zveza v stik s štajerskim likvidacijskim odborom glede naše terjatve do Bunda. Tovariš Šerona je predlagal, naj bi se vršilo prihodnje zborovanje skupno z ormoškimi učiteljskim društvom. Sklenilo se je povabiti tovariše in tovarišice iz ormoškega okraja na skupni sestanek 1. maja v »Dekliškem domu« v Ptuj, ki bo nam do tistega časa za ta namen že najbrž na razpolago. Tovariš nadzornik je obljubil, da bo na prihodnjem zborovanju predaval o preustroju našega šolstva. Pričakovati je, da se ormoško društvo odzove vabilu, zato se želi od naše strani polne udeležbe.

+ **Učiteljstvo pliberskega okraja** se je zbralo 12. minulega meseca na Prevaljah, da se pomeni o svojih težnjah.

Predsednik Peter Močnik otvori zborovanje ter pozdravi učiteljstvo, zbrano v tako velikem številu (46), nato navzoče goste polkovnika Raktelja, prof. Gvajca, nadzornika Mencina, nadzornika Aichholcerja (predsednika učiteljskega društva za Koroško).

Nato pozdravi nadučitelj Horvat učiteljstvo v imenu občinskega odbora in Narodnega sveta za mežiško dolino.

1. Prof. Gvajc predava nato tri ure o risanju na ljudski šoli. Ves čas je učiteljstvo z velikim zanimanjem poslušalo njegova izvajanja. Njegova metoda je povsem nova, se dokaj razločuje od drugih sedaj propagiranih ter je doslej edina, ki je z njo možno v šoli doseči lepe uspehe. Po tej metodi se poučuje že s povoljnimi uspehom po Goriški in Istri.

Predavatelj zahteva: Vsak učenec naj riše isti predmet na vsaki stopnji šolskega pouka, seveda vedno popolnejše. K risanju treba učence ravno tako navajati kakor k pisanju ali računanju; zato rišimo po narekovanju! Rabimo več risalne pripomočke; s prosto roko naj riše otrok le to, kar ne more napraviti s črtalom ali šestilom. Predmet rišimo od več strani. Pri risanju treba upoštevati posebno merjenje in primerjanje, ker le tako usposobimo otroka, da premosti predmete na vse strani.

Nato poda predavatelj najvažnejše iz perspektive, o rabi barv in o ornamentiki.

Nadzornik Mencin se zahvali g. profesorju najtopleje v imenu učiteljstva za obširen in zanimiv referat ter želi, da priredi kak risarski tečaj, kar profesor obljubi.

2. Ker primanjkuje časa, da bi se mogel Zavezi načrt šolskega zakona predelati, predlaga nadzornik Mencin, da se točka odstavi od dnevnega reda ter voli odsek, ki bi preštudiral načrt ter referiral o tem na prihodnjem sestanku.

Predlog sprejet. Izvoljeni so: nadučitelj Močnik, učiteljica Strelava, nadučitelj Feinig, nadučitelj Horvat in nadučitelj Okorn.

3. Sklicatelj očrta na kratko razmere v Velikovškem okraju, in sicer glede šolske uprave kakor pouka, tako o potrebi, da se vzpostavi okr. šolski svet za velikovški okraj; o pomanjkanju učnih knjig in kako temu odpomagati; o šolski, uč-

teljskih in okrajnih knjižnicah ter o olajšanju uradnega poslovanja.

Po daljši in vsestranski debati se sprejme sledeča resolucija:

Da bo zagotovljen učiteljstvu in vsem na šolstvu interesiranim faktorjem primeren vpliv pri začasnih ureditvah šolstva v okraju Velikovec, pozivljamo višji šolski svet, da vzpostavi okrajni šolski svet na temelju koroškega šolskega zakona z dne 8. februarja 1869.

Predsedniku učiteljskega krožka se naroča, da pozve pri Zavezi o delovanju odseka za sestavo novih ljudskošolskih čitank in da posreduje, da se pritegnejo v ta odsek tudi od koroškega učiteljskega društva določeni tovariši.

Da se okr. učit. knjižnica pomnoži s slovenskimi knjigami, ki so za nadaljnjo izobrazbo učiteljstva neobhodno potrebne, prosimo višji šolski svet, da izposluje v ta namen prispevek vsaj 1000 K.

Spričo pomanjkanja slov. čitank za ljudske šole in slovenskega mladinskega čtiva sploh, prosimo višji šolski svet, da izdatno subvencionira »Mlado Jugoslavijo«, da bo list lahko izhajal v zadostni nakladi in se primerno izpopolni.

Nadalje se sklone prositi okrajni šolski svet v Velikovec, da izposluje na višjem šolskem svetu:

- a) namesto izpričeval naj se uvedejo posebni zvezki izpričeval;
- b) uvede naj se čimprej novi način pri izkazovanju zamud (za vsakega izkazavca posebno polo);
- c) popusti naj se štirikratna izdaja izpričeval na leto, temveč odredi, da ima šolsko leto le dva semestra z izdajanjem izpričeval (zvezka).

4. Raznoterosti: a) »Učiteljski Tovariš« štev. 9 priporoča zvišanje članarine od 28 K na 36 K. Sklene se članarina 32 kron, in sicer za Zavezo 28 K, društvo obdrži le 4 K. — b) Predsednik učiteljskega društva za Koroško sporoči pozdrave nadzornika Koschierja, ki se sestanka ne more udeležiti. V naslednjem govoru poudarja potrebo združitve obeh učiteljskih društev, Zaveze jugoslovanskega učiteljstva in Slomškove Zveze v le eno močno stanovsko učiteljsko organizacijo. Govornik zatrjuje, da bo koroško učiteljsko društvo vztrajno nato delovalo, da doseže združenje.

Kronika.

= **Višji šolski svet.** Ker sta se dosedanj predsednik prof. A. Sušnik in dosedanj podpredsednik prof. dr. Fr. Hešič odpovedala, je za predsednika višjega šolskega sveta imenovala deželna vlada profesorja Fr. Vadnjala, za njegovega namestnika pa višjega šolskega nadzornika prof. dr. Ivana Grafenauerja.

= **Za učiteljsko stanovsko ujedinjenje.** Učiteljica nam piše: Zelja, da se vse učiteljstvo v Sloveniji združi v enotno stanovsko organizacijo, je med našim učiteljstvom splošna. Kar je bilo med učiteljstvom kdaj najslabšega, je nastalo zaradi medsebojnih preprirov, ki so prinašali korist vedno le tistemu, ki je učiteljstvo razdvajal, nikdar pa ne učiteljstvu samemu. Vse drugačni pa so bili naši uspehi ob skupnem nastopu, n. pr. za draginjske doklade in za regulacijo plač. Treba je le še, da se tudi na znotraj ujedinijo naše organizacije, da bomo povsod in vsekdar nastopali kot celota, ne kot razcepljena gruča ljudi, ki mora za vsak skupni nastop nanovo iskati stikov med seboj. — Popravimo torej svojo stanovsko needinost in delajmo na to, da zapustimo bodoči generaciji združeno učiteljsko skupino, kakor smo tudi mi poddedovali složno učiteljsko organizacijo. Učitelj naj bo v svoji organizaciji samo učitelj, pripadnost k politični stranki naj bo njegova zasebna stvar. — Kolegi in kolegije, razmišljajte o tem! Točka o našem stanovskem ujedinjenju naj se postavi na dnevni red vseh naših zborovanj. O velikih počitnicah pa bi bil morebiti umesten shod za naše ujedinjenje tako impozanten kot lani v septembru za naše gnotne koristi. Tam bi se izrekli vsi za eno: **za enotno učiteljsko organizacijo!**

= **Protivskim vajam v šolah.** Z Dunaja poročajo: Po odredbi državnega podtajnika za uk je prepovedano vsako siljenje učiteljstva k sodelovanju pri duhovnih vajah v vseh državnemu uradu za notranje zadeve in uk podrejenih srednjih, ljudskih in meščanskih šolah. Neudeležitev pri duhovnih vajah ne sme vplivati na klasifikacijo dotičnega učenca. Obenem se razveljavljajo ona določila šolskega in učnega reda, ki se nanašajo na udeležitev šolske mladine pri duhovnih vajah pod nadzorstvom učiteljstva.

= **Poseben odsek za umetnost v ministrstvu prosvete.** Naše ministrstvo prosvete je izdelalo zakonski načrt za osnivanje posebnega odseka za umetnost. Umetnostni odsek bo popolnoma samo-

stojen in bo imel svojega načelnika in svoje tajnike, pa tudi vse druge specialne uradnike.

= **Učiteljske v Čakovcu** prične s poukom dne 24. t. m. Zavod bo obiskovalo 80 dijakov iz Zagreba, ki bodo nato kot učitelji nastavljeni v Medjimurju.

= **Z zagrebškega vseučilišča.** Dne 11. t. m. so se začele na hrvaškem vseučilišču v Zagrebu velikonočne počitnice. Vpisovanje v letni tečaj se prične s 1. majem t. l. V zimskem tečaju je imelo vseučilišče skupaj 2451 slušateljev, od teh 1176 juristov, 322 filozofov in 582 medicincev; ostalo število na raznih drugih oddelkih.

= **Bogata nagrada.** »Agramer Tagblatt« poroča z Reke, da so italijanske oblasti razpisale nagrado 25.000 lir za šolsko knjigo, ki bi bila pripravna, da jo uvedejo kot učno knjigo v zasedenem ozemlju.

= **Laški dijaki,** ki so kot častniki služili v vojski, so v svrhu nadaljevanja vseučiliških študij odpuščeni in dobivajo še naprej častniške plače.

= **Stavka učiteljev v Italiji.** »La Tribuna« poroča iz Aleksandrije, da je ondi izbruhnila stavka učiteljev, ki zahtevajo izboljšanje gnotnega stanja in protestirajo proti pristranskemu podpiranju državnega učiteljstva.

= **Francosčina na ljudskih šolah v Zagrebu.** Iz Zagreba poročajo, da so v tanjkajšnjih ljudskih šolah uvedli pouk v francoscini kot neobvezen predmet.

= **Solska vzgoja na Angleškem.** Angleži nimajo državnih šol ter ne nadzorovane šolske oblasti. V tem oziru priznava osebna svoboda le vseobčo npravnost in navadne meje. Angleškim staršem odkazujejo šole obicaj družabnih razredov, h katerim pripadajo in ki jim imajo izročiti svoje otroke v pouk in izobrazbo. Način in obseg tega šolanja ureja zopet tradicija ter se odteguje državnemu vplivu in preizkusni kontroli. Angleško šolstvo je, kar se tiče razvoja telesa in značaja, izborna, ampak glede znanosti in vede pa stoji daleč za našimi zahtevami. Normalna izobrazba je pomanjkljiva, posebno glede znanja tujih jezikov ter zgodovine in zemljepisja tujin dežel. Če dobimo Angleža s temi znanostmi, si jih je izvestno pridobil na celini. Da pa v vsakdanjem življenju izvrši dosti praktičnega dela, prihaja odtod, da angleškega mladeniča ne ovirajo razne preizkušnje, ki jih mora napraviti naš mladenič, ampak stopi v življenje brez njih in si pozneje izpopolni svoje znanje. Angleško naziranje prepušča mladini prosto izbiro izobrazbe; npravnost pritisak ga sili, da se normalno izobrazbi, kar zahteva ravno njegova vrsta od svojih članov. Ne zahtevajo izpričevala, ampak izdatnega dela. Zdravnik ali odvetnik pride do veljave, ko se izkaže; kako in kdaj si je pridobil svoje znanje, to je njegova reč. Angleži dajejo torej prednost praksi pred teorijo.

Iz Jugoslavije.

— **Prispevek k najemini za učitelje na ljudskih in meščanskih šolah.** Deželna vlada za Slovenijo je na svoji seji dne 10. februarja 1919 sklenila: Učiteljem repatriiranim ali pa v domovini službeno premeščenim se izplača za meseca februar in marec 1919 mesečni prispevek (100 K) k najemini, kakor državnim uslužbencem po naredbi celokupne Narodne vlade z dne 27. januarja 1919, štev. 349 ur. l., z istimi pogoji. — Prispevka pa ne dobe oni učitelji, ki na svojem novem službenem mestu uživajo naravno ali brezplačno zasebno stanovanje.

— **Odpust iz službe.** Višji šolski svet je odpustil iz šolske službe na javnih ljudskih in meščanskih šolah v ozemlju deželne vlade v Ljubljani Marijo Roschkerjevo, stalno učiteljico v Slovenski Bistrici.

— **Desetletnica.** Pozivljam vse tovariše in tovarišice iz leta 1908., ki se še niso oglasili za desetletnico, da to čimprej store! — Albin Lajovic.

— **Ljudsko šolstvo v Ljubljani.** V Ljubljani je 13 javnih ljudskih šol s 115 razredi, in sicer 7 deških, 5 dekliških in 1 mešana šola. Koncem l. 1918. je bilo v Ljubljani še 11 privatnih ljudskih šol. Dece, ki je še obvezana obiskovati šole, je v Ljubljani 5452, in sicer 3037 dečkov in 2415 deklic. Na javnih ljudskih šolah je poučevalo 134 učnih oseb, in sicer 45 učiteljev in 89 učiteljic. Na privatnih šolah je bilo nastavljenih 71 učnih oseb.

— **Pouk srbohrvaščine na ljubljanskih šolah.** S 1. aprilom se je pričel na ljubljanskih šolah v 6., 7. in 8. razredu vseh osemrazrednic in v zadnjem razredu vseh šestrazrednic v Ljubljani obvezen pouk srbohrvaškega jezika, in sicer po dve uri na teden. Poučujeta posebni v to svrhu nastavljeni učiteljici iz Istre Marija Jordanova in Katica Mataničeva. Pri pouku se bo rabila Nazorjeva čitanka.

tanka. Mestni šolski svet je sklenil, naj se za pouk srbohrvaščine izdelata poseben načrt, ki se mora mestnemu šolskemu svetu predložiti v končno odobritev.

— **Šolstvo.** Kakor smo že zadnjič omenili, je na zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega govoril obč. svetnik inženir Štebi, ki je izvajal z ozirom na šolstvo: »Organizacija šolstva mora sloneti na potrebah prebivalstva, katere zahtevajo poleg dobrih ljudskih šol v prvi vrsti moderne obrtne šole, ki bodo vzgojevale tisto višje kvalificirano delavstvo, ki bo glavna opora za razvoj naše industrije. — Pri nas primanjkuje meščanskih šol in kolikor mi je znano, je že napravljen sklep občinskega sveta, da se zgrade štiri meščanske šole, dve v mestu in dve v Šiški. Ta sklep je takoj oživotvoriti. Dalje primanjkuje gospodinskih šol. Bil je pač že gospodinski tečaj na liceju, katerega se je predvsem vse šolnine, tako da so vse vrste ta tečaj zopet uvede. — Predvsem pa zahtevamo, da se naše šolstvo postavi na bolj demokratični in socialni temelj. Kakor je obveznost obiska za vso mladino enaka, tako mora biti tudi za vse enako upoštevanje. Žalobog pa najdemo v tem oziru mnogo socialne krivice, kar že mladini vcepja tisti nesocialni razredni razloček. V naše šole torej več socialnega in demokratičnega duha! — Odpraviti je predvsem vse šolnine, tako ad so vse šole vsem slojem dostopne. Prenapolnjenje razredov je tako epidemično, da se je že popolnoma izgubilo merilo, koliko študentov naj bo maksimum enega razreda. Po mojem mnenju ne sme sedeti v enem razredu več kot trideset otrok, da se lahko bavi učitelj z vsemi enako in da se ekonomično izrabijo pouk posvečeni čas. Dalje je nastaviti po vseh šolah posebno izprašano učiteljstvo za telovadbo, petje, ročna dela, risanje in slikanje. Občina naj tudi skrbi za brezplačna učila po vseh šolah za otroke ubožnejših slojev. — Šolski higieni in zdravstvu mora občina poveriti glavno skrb in v ta namen izvesti strogo nadzorstvo. Za ženske šole naj občina nastavi zdravnice in ne zdravnike. Ti strokovnjaki naj vestno in redno zdravniško preiskujejo šolsko mladino v šoli in na domu in vse šole imajo uvesti redne zdravniško-poučne tečaje. Nase šolstvo ne pozna rednih zdravniških preiskovanj, nima na razpolago moderno urejenih kopalnic. Posebno zahtevamo, da uredi občina za šolsko mladino zobotehnični ambulatorij, kjer bo brezplačno zdravljenje vsem na razpolago. — V mestni šolski svet zahtevamo zastopnike staršev in zahtevamo, da šolsko nadzorstvo vrši nadziranje v pravem zmnuselem in ne birokratičnem duhu. — Pouk naj se vrši po vseh šolah le dopolneno. Popoldan naj bo posvečen zabavi in oddihu pod nadzorstvom posebnih kontrolnih organov, posebnih učiteljev in ne ovin, ki so dopolneve ze precepeili v šolskih dvoranah. — Zahtevamo, da se opravijo vse tako nepotrebne šolske maše, kar ni le slabo vzgojno sredstvo nego neposredno vzbujanje hinavcev in negovanje maščevskega čuta. V tem pogledu mora biti vsakdo detežen popolno svobode, in staršev skrb naj bo, kam bodo svojo deco vodili ob nedeljah in praznikih. Končno pa moramo biti tako praktični, da tudi učiteljem priznamo prosto nedeljo in praznik, ako je te prostosti deležen vsak najnižji delavec. — Izobrazovalno in prosvetno delo občine pa ne konča z ureditvijo potrebnih šol. Občina mora skrbeti, da uredi tudi za širše odraslo prebivalstvo splošno izobrazovalne tečaje in institucije, vsem pristopne in brezplačne čitalnice po ameriškem vzorcu in prosta, vsem slojem pristopna zabavišča in igrišča.« — Kdor primerja ta izvajanja s temeljnimi načeli Zaveznega načrta, vidi, da so kongruentna.

— **Poročil se je učitelj-poročnik Lj. Orel z gđc. Elio Rehbergerjevo.** Bil srečno!

— **Učne moči — učne sile — učne osebe.** Tako beremo po časopisju. Iva Drenovec je danes učna moč, jutri učna sila, pojutrišnjem učna oseba; mora biti danes, jutri in pojutrišnjem le pravilna učna oseba. Učna moč in učna sila ni nič drugega nego dobesedno prevedena nemška Lehrkraft. Teh pa ne bomo več, ampak imeti hočemo le pravilno učno osebo. Vsaj šolske oblasti morale to videti!

— **Tožiteljico so zaprli.** Ravnateljica dekliške šole v Mostaru gospa Tandaričeva je tožila neko damo zaradi žaljenosti, ker je bila o njej rekla, da se udeležila protisrbških demonstracij leta 1914. Toženka je nastopila dokaz resničnosti, ki se ji je tako posrečilo, da ni bila le samo oproščena, marveč je ukazal državni pravdnik temeljem dokaznega gradiva tožiteljico takoj zapreti.

— **Po naših uradih in šolah so marsikje ostale stene prazne, ko so izginili**

